

DIRECTOR:

ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
[A] - JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:

In șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Alba-Iulia

Pe cel mai bogat pământ al Europei crește
vinii și polomida mizeriei. Cel mai harnic și mai
rușător dintre neamuri, îmbrăcat în zdrențe, cer-
șete la porți străine, cari se închid brutal înaintea
ei. — Sufletul românesc proverbial de larg, paș-
nic, tolerant, e trântit milă fără, ca cel din urmă
marhist, în temnițele stării de asediu și ciopârțit
de foarfecile cenzurii. — Pe plaiurile celei mai
sfiorite țări crește pretutindeni durerea, mânia,
revolta. — Iar alături, la hotare, ochi haini pândesc
spa prielnică pentru a-și înfige ghiarele de pradă
în trupul nostru scuturat de friguri. Și, ca pe
pe cel chinuit de dureri, prietenii ne-au pă-
lăsit unul câte unul...

În mijlocul văltoarelor se ridică o stâncă a
nădejzii: Alba-Iulia!

Unii pronunță fals acest nume simbol;
dau înțelesuri greșite. Văd întunecându-
zarea de primejdii nevăzute la auzul lui;
văd văzduhul sguduit de urletul revoltei... Și
red, că e datorie patriotică să-l înădușe în piep-
șurile sbuciumate, cu pat și praf de pușcă!

Ce gând naiv! Să tălăzuești valurile mării
în iazuri de carton! Ce gând murdar! Să cerci
sugruma cel mai nobil elan al sufletului româ-
nesc, în numele românismului!

Căci „Alba-Iulia” nu-i urlet de revoltă, ci
sriet de biruință; nu ascunde primejdii, ci înco-
nează frământări topite în armonie; nu-i izbuc-
nirea desperării, ci începutul nădejzilor de mai bine!

Doar relele de azi sunt roada blestemată a
unui păcat... „Nimeni nu bagă vin nou în foi
vechi... nimeni nu pune pete nou la haină
veche”. Numai noi, eu dărză încăpăținare, am
mionțit și am ghemuit noul suflet românesc al
secolilor vremuri de după 1918 în vasul strâmt al
armelor de demult. Vinul nou, adunat de pe toate
plaiurile românești până atunci răslățe, l-am turnat
și l-am ținut cu sila în butoiul putred al vechei
teologii bizantine. În loc să fi țesut haină nouă,
am croi apusean, elastică, încăpătoare pentru în-
regul nostru elan, noi am socotit nouile provincii
simple petece la haina sdrențuită a apucăturilor
orientale, iar avântul lor lustru nou pentru vechea
firmă fanariotă care, învăluind în treicolor stiele
cu otravă, ne înveninează și exploatează neconținut.

După fierbere de zece ani, mustul cel nou
s-a limpezit. După dibuiri de un deceniu gândul
politic al noului neam românesc și-a găsit drumul
advărat: Alba-Iulia! Este un triumf, care nu
pe mai putea amâna fără a primejdi viața
neamului. Triumf, pentru că însemnează sfârma-
rea firească a vasului stricat și netncăpător, în
care am fost nădușiți până acum, prăbușirea unui
sistem de exploatare lacomă și asasinare lentă a
materii noastre de viață.

Lupta dintre vechile forme și duhul vremei
noue s-a încheiat cu biruința spiritului. Alba-
Iulia va fi încoronarea acestei biruințe și începutul
României nouă!

Din programul învierii

Educația voinței prin religie — Pilda cu vinul nou în foi vechi —
Biserica noastră la răspântie

de A. C. ALBINUS

Din toate tragediile, desvelite acum de
curând, cu prilejul luptei ce a început contra
stupefiantelor, mai mult m'a atins zguduitoria
povestire a unei mame. Fiul ei terminase șase
clase de liceu, când făcu cunoștință cu niște
marinari și, prin ei, cunoscă plăcerea ucigătoare
a cocainei. Și a plecat din casa părintească,
și dus a fost. A rămas neînduplecat la muștră-
rile tatălui său și la rugămințile și lacrimile
mamei sale. Nu termină școala, ci rămase un
neisprăvit. Tatăl său, sdrobotit de durere, muri
în curând. Dar nici această știre nu-l mișcă.
Nici atunci n'a venit ca să verse o lacrimă pe
mormântul părintelui dispărut și să spună un
cuvânt de mângâiere mamei, care rămase fără
sprijin. N'a putut să se despartă de nava care
îi procura plăcerile păcătoase.

Sărmană mamă, tu care ai suferit durerile
sfinte ale nașterii, pentru a da fiului tău viață
și ai veghiat atâtea nopți la căpătâiul fiului tău
bolnav; tu care ai luptat cu mii de neajunsuri
și ai îndurat privațiuni nenumărate, până când
l-ai văzut mare, — iată care e mulțumirea ce
ți-se dă! Nădăduiai că el va fi sprijinul bătrâ-
nețelor tale trudite. Și el te părăsește, fără să-ți
lase măcar mângâierea că el năzuiește la feri-
cirea. Tu știi prea bine că, pe calea apucată,
fiul tău va ajunge la nefericire trupească și
sufletească.

Se constată, într'adevăr, că și neascultarea
copiilor este una din maladiile postbelice. Pă-
rinții nu mai sunt în stare să-i stăpânească.
Din atâtea părți, nebănuite până acum, vin ten-
tațiunile pentru inimile tinere, încât părinții
abia pot să-și ferească odraslele scumpe, de
corupțiune. Nu de mult s'a întâmplat că un
părinte grijuțiu, avocat dintr'un orașel arde-
lean, a fost nevoit să-și scoată dela o școală cop-
pilul, care — altfel, învăța foarte bine —, fiindcă
s'a convins că profesorul de științe profesa, în
mod criminal, în fața elevilor din clasa a treia,
necredința.

Dar nu e de ajuns a constata existența
acestei boli și a-i explica originile în împre-
jurările nenorocoase de după războiu. Ci să ne
năduim, părinți și educatori, să dăm copiilor
o creștere sănătoasă. Inima copilului îmi pare
ca o grădiniță în care se găsesc semințe bune
și rele. Cele bune sunt sădite de grația divină
ori moștenite ori sădite de înțelepciunea educa-
torilor. Dar sunt și semințe rele, și sădite și
moștenite. Și acum, părintele bun va trebui să
lucreze ca și gospodarul harnic: va nimici bu-

ruiana și va face accesibilă grădina inimii ra-
zelor dulci de soare și ploilor blagoslovite. Pă-
rintele nu va cruța nici o oboseală. Doar co-
pilul este sânge din sângele lui, viața sufletului
lui. *Se va năzui ca din copilul său să devină
un om și un caracter.*

Aceasta e opera cea mare, pe care trebuie
s'o înfăptuească părinții și educatorii. Și se
cere muncă grea și anevoioasă, pentru că inima
copilului nu e totdeauna asemenea lutului moale,
pe care să-l poți modela cu ușurință. Și nu se
poate neglija această lucrare, fiindcă educația
prin care pe copil l-ai înzestrat cu un suflet
bun și cinstit, e mai mult decât orice avere
pământească ce i-ai putea lăsa drept moștenire.

Dar întrebarea cea grea este: cum vom
putea influența în mod fericit asupra voinții
copilului? Față de vechiul sistem de a educa
voința prin religie, se ridică tot mai impulsiv
glasul celor ce vreau o educație cu excluderea
religiei. După părerea acestora, n'ar trebui să
spunem copilului: Să nu faci așa s'au așa, fiindcă
Dumnezeu oprește acest păcat, — ci să influ-
ențăm voința lui exclusiv cu motive raționale,
sociale și patriotice.

Acești făuritori de noi învățături nu bagă
însă în seamă, că apele vieții nu sunt tot-
deauna ape liniștite, ci adesea sunt involburate
de patimi neostoiate și de mizerii nespuse. Și,
în cazuri de acestea, nu e suficientă sanc-
țiunea omenească a eticei filosofice. În așa
împrejurări, dacă nu va fi Hristos cărmaciul
voinței și vieții, nava vieții noastre va pieri
în involburarea apelor. *Educația trebuie să
se întemeieze pe stânca rezistentă a cre-
dinței și temerei de Dumnezeu,* dacă vrem
să asigurăm sufletul copilului față de primej-
diile apelor năvalnice. În educație, e nevoie
de sancțiuni dumnezeiești.

Preceptul pe care părinții și educatorii
trebuie, neapărat, să-l împlinescă, este cu-
vântul Mântuitorului: „Lăsați copiii să vină la
mine și nu-i opriți” (Marcu 10, 14). De când
începe să gângurească, copilul trebuie obiș-
nuit cu numele lui Dumnezeu și al Ingerului
păzitor. Când copilul va fi mai mărișor, părin-
tele va trebuie să-l ia de mână și să-l ducă
la sfânta biserică. Luând în seamă puterile
copilului, va fi bine a-l obișnui cu postul și
cu alte abnegațiuni, potrivite pentru a-i întări
voința. Copilul va trebui să aște în părinte un
sfetnic bun și, cu vremea, un prieten căruia
îi va destăinui toate grijile și gândurile și
greutățile ce apasă o inimă tinerească. Și, mai
ales, părintele va trebui să fie pentru copii

model de viață cinstită și de integritate morală.

Aceasta este calea sănătoasă a educației. Să nu se teamă lumea modernă, că educația religioasă cu disciplina de post și abnegație și cu năzuința spre virtuți creștinești, ne va da o generație melancolică și tristă. *Tinerii religioși sunt veseli și plini de viață*, și dacă se feresc de desfrâu și alte păcate ale tinerețelor, își păstrează vigoarea trupească și sufletească pentru lupta grea a vieții. E sigur că nu din rândurile lor se recrutează numărul mare al acelor care, robi fiind stupefiantelor, sfârșesc în balamuc ori se sinucid. Citesc în cartea unui medic: „Am îngrijit 1000 de nebuni, și nici unul n'a înnebunit pe urma postului ori altor abnegații“. Nici ceice cer, mai presus de toate, educație națională și se tem de influența bisericii asupra educației tinerilor, să nu se îngrijoreze. Escrocii, fraudatorii banului public, oamenii desordinei și trădătorii de patrie nu sunt dintre cei crescuți în sentimente religioase, ci, cum ne-au dovedit și evenimentele zilelor din urmă, se găsesc între ceice mărturisesc că nu cred în Dumnezeu.

*

Alături de părinți, și mai mult chiar decât aceștia, are datorie biserica să conducă copiii la Hristos, pentru că biserica este instituția întemeiată de Mântuitorul pentru povățuirea sufletelor dela leagăn până la mormânt. Deci slujitorii bisericii au sarcina de a învăța în biserică și școală, în sat și în câmp, cu vreme și fără vreme, pe toți credincioșii ce li s'au încredințat, dar mai cu seamă pe scumpii copilași. Doar aceștia sunt nădejdea zilei de mâine, nu numai pentru țară, ci și pentru biserică. Să iea aminte, însă, acești slujitori de piida lui Isus cu vinul nou care se bagă în foi noi. În aceste vremi schimbate, nu se poate atinge scopul cu metode vechi. *La vremi noi, trebuiesc metode noi*. Azi nu e suficient să aștepti credincioșii, mici și mari, în ușa bisericii, ci e nevoie să mergi la ei, unde îi vei găsi, și să-i chemi cu glas dulce

și cu bunătate, utilizând reuniunile pioase și toate mijloacele pastorației moderne.

Biserica noastră unită cu Roma stă la răspântie. Trecutul ei e plin de glorie. Încrêștinând pe tânărul popor din Dacia, cu sărutul de mamă i-a depus pe frunte pecetia latinității, așa că slavonismul care a pătruns la noi mai târziu, după anul 900, și s'a înstăpănit pela începutul secolului XI, a putut, ce-i drept, să ne impetriteze limba, dar n'a putut să stingă conștiința originii romane. Iar dela 1700 incoace, data când s'au reluat legăturile de dragoste și ascultare cu centrul romanității și creștinătății noastre, biserica unită a fost, necurmat, buciumpul redeșteptării naționale. Dela întâiul episcop mucenic, Inochentie Micu, și până la Dimitrie Radu, care s'a săvârșit răpus de bomba bolșevicilor în Senatul țerii, și până la actualii arhieriei, opera ei a fost o operă eminentă națională. Acum însă, după înfăptuirea idealului național, bisericii unite îi incumbă o altă datorie: să inițieze opera grandioasă de a realiza, în sânul acestui neam, idealul creștin. E mare opera, și mici și neînsemnate mijloacele. Dar aceasta să nu ne descurajeze.

Un scriitor ingenios plăsmui un dialog, altfel foarte verosimil, între apostolul Petru, sosit de curând în Roma, sărac și rău îmbrăcat, și între unul din Romanii oțioși și avizi de lucruri noi. Pescarul galileean recunoaște că nu are nici aur nici argint; că o bună parte din viață și-a petrecut-o pe un lac din țara sa, pescuind și dregându-și mreșile, pentru a și câștiga pâinea de toate zilele; că dânsul vine acum pentru a propovedui pe un Dumnezeu, omorât pe cruce între doi tâlhari și că are de gând a așeza cultul acestui Dumnezeu în locul cinstirii demonilor și a-l răspândi peste tot pământul. Romanul dădu din umeri și și văzu de drum, murmurând: „Sărmanul nebun!“ (La F. Mourret et J. Carreyre, Précis d'histoire de l'Eglise, Paris, 1924, I, p. 24).

Și totuși, cecece unei lumi întregi păgâne i-se părea cu neputință, s'a înfăptuit. Umilul

pescar din Galileea și-a așezat tronul de tif în Roma și deacolo a biruit lumea. credem și noi, că biserica noastră, oricât umilă și săracă, oricât de disprețuită și gonită ar fi azi, dacă va pune pe plan de acțiune cu toată hotărârea m problemă a întăririi și adâncirii sentimentului creștinesc, și va apropia pe toți, mai ales pe copii, de Hristos — în a va ieși biruitoare. Și va fi aluatul care pătrunde și va înviora întreg neamul nostru.

În acest scop, vom utiliza toate mijloacele rânduite de Mântuitorul. Iar dacă va fi buință, vom lărgi haina noastră orientală să poată lucra nestânjenit în sufletele noastre spiritul Romei.

După sfârșitul luptei. Cu toată pastă comună a episcopatului nostru — publica numărul de Paști, — Preasfințitii arhieriei, fragani au ținut să adreseze credincioșilor serbători, și scrisori pastorale individuale, acestea nu le mai putem da în întregime, reținem din ele părțile mai însemnate, aprecierilor făcute asupra celor petrecuți jurul legii cultelor.

1. Mai pe larg se ocupă de această Preasfințitul Alexandru al Lugojului, spune, între altele, următoarele: „Se cuvântă să ne luminăm la față cu toții, noi poporul lui Dumnezeu și neamul aleșilor săi, noi binecuvântărilor sale, căci, din moarte cu devărat la viață adusu-ne-a Domnul și de pământ la ceriu, dându-ne învingere cu bucurie său. Au doară nu juraseră pierirea biserică noastre strămoșești, a acestei biserici ce prezintă credința vechei Rome în mijlocul neamului, toți cei ce nu văd bucuroși strălucirea ei tot mai mare în largă lume în fața tuturor neamurilor pământului? Nu voiseră să făurească în lege cătușă pe seama aceluia a alese mirese a Domnului, sau mai vârtos, să sfășie trupul, să o distrame și descompună strecurând prin lege germeii morții în trupul său plâpând? Așa ar fi fost să fie după

☐ ☐ Folta „Unirii“ ☐ ☐

Verbomanie

Sau: o mică culegere de fraze bombastice menite să îmbete cu apă rece pe mulți cetitori neorientați

de FILALET

În creștăturile ce urmează, și a căror serie o pot continua *ad libitum* cetitorii jurnalelor noastre, vom fixa câteva grandilocvențe sforăitoare, fraze pompoase, bombastice, lipsite de adevăr, dar cari se aruncă cu profuziune în coloanele presei noastre cis- și trans-carpătine, cu scopul evident de a justifica atitudini nejustificabile. Toate sunt desmințite de fapte și astfel nu ar trebui să le acordăm nici o importanță, căci „contra facta non valent argumenta“. Totuși remarcăm pe cele mai breze, căci ele pot îmbăta cu apă rece mulți cetitori neorientați. Beția cea mai rea e însă cea cu apă rece...

În gazeta clujană „Apărarea“, care după subtitlu ar fi „independentă“, dar încolo e averescană-sadea, cetim, în nr. 10, următoarele „precizări“ grandilocvente:

„Cu toate scăderile ei, biserica ortodoxă ne-a fost de-alungul vremilor un scut de apărare împotriva valurilor de cutropire vrăjmașe și nu de aceea au tăbărit fanarioșii asupra celor două principate românești, fiindcă ele ar fi fost ortodoxe, ci pentru că fanarioșii înșiși dobândiseră cunoscuta lor influență la Constantinopol“.

Acuma, cum se împacă „constatările“ acestea cu faptele?

Biserica ortodoxă română a fost „un scut de apărare împotriva valurilor de cutropire vrăjmașe“, totuși ea însăși — adecă „scutul“ — nu a scăpat de slavism, grecism, calvinism. Di Sextil Pușcariu în *Istoria literaturii române* (editată de „Astra“) constată altceva (la pag. 13) și cu mai mult temei:

„Într-o vreme când orice mișcare culturală se reflecta prin biserică, ortodoxismul nostru a fost evenimentul cel mai grav în urmări pentru dezvoltarea noastră culturală, căci el ne-a legat pentru veacuri întregi cu cultura Orientului, formând un zid despărțitor față de catolicismul vecinilor noștri din vest și din nord, care ne-ar fi putut transmite „cultura apuseană“¹⁾

Dar să continuăm cu paralelismul, care poate fi instructiv în toate privințele.

Tot în „Apărarea“, nr. citat, ni-se spune mai departe:

„Ar fi fost, oare, alta soartea noastră dacă am fi aparținut bisericii apusene? Iată „Ungaria a fost catolică, avea ca șef spiritual pe Papa dela Roma și cu toate acestea n'a putut să evite nici dezastrul dela Mohaci, nici instalarea pașalicului turcesc la Buda“.

¹⁾ Auzisem, că pasagiul acesta se va suprima în edițiile viitoare ale acestui excelent compediu, nefiind pe placul cercurilor înalte ale ortodoxiei ardelenice. Tot așa s'au suprimat unele pasagii din „Istoria bisericească“ a dlui Ioan Georgescu și ne aducem aminte cum s'au tras clopotele într-o dungă pentru broșura acestuia despre Gh. Lazar.

Învățăatul autor nu știe face deosebire între cultură și independență politică. Fapte îi amintim, că Polonii, Bohemii, Croații au avut — relativ — mai puțină independență politică decât Ungaria, totuși sub raport cultural ne-au fost totdeauna superiori. Dar Polonii, cât și Bohemii, și Croații s'au întors la plat de au fost catolici.

De unde urmează, cu oarecare evidență, că totuși o fi având ceva putere culturală mare catolicismul decât ortodoxismul. Nu presupune, că Ungurii și-au adus cultura stepele Asiei, să ne întrecă pe noi, bastion ortodoxi ai acestor plaiuri.

* * *

„Am ajuns un lucru nemaipomenit „dureros“ — se lamentează, chipurile, redactorul dela Lumina Satelor. — „Biserica ortodoxă păstrătoarea sufletului național al aceluia țării, trebuie să poarte luptă grea pe drepturile ei față de statul român și față de papistași. Asta-i răsplata ce o primește a noastră biserică, pentru că a predicat veacuri de-a rândul credința învierii noastre naționale de azi?“

Domnii redactori orbecăesc rău în istorie și uită evenimente recente. Le trebuie vârtos sforăitoare: suflet, înviere, național, păstrătoare veacuri de-a rândul, papistași etc. Ortodocșii ponderați nu sunt așa de darnici în fraze goale. Iată ce scria, bunăoră, regretatul V. Onițiu în ale sale „Din cele trecute vremi“ (pag. 27):

„Biserica romano-catolică nu a fost odată și nu este nici azi o biserică națională“.

...dul lor. Dar voi iubiți fii, împreună cu preoții ați stat ca un zid strașnic în jurul Sionului Domnului și cu rugăciunile voastre smerite, înălțate la tronul măririi dumnezeiești, cu protestele ce ați trimis la Înalta Regență, la guvern și Corpurile legiuitoare, cu adunările ce ați ținut în multe locuri, dovedind curajul credinței voastre, ați înlăturat primejdia și ați alungat nourii grei, ce ascundeau prapad și jale pentru satele voastre atât de liniștite. Guvernul țării noastre deplin orientat și documentat și prin cuvântările, ce noi, arhierii voștri, am ținut să le rostim în sfatul țării, unde am expus multe săptămâni de rândul cauza bisericii noastre, înfruntând nourul de săgeți al atacurilor contrariilor voștri, frați de sânge, de un neam cu voi, guvernul zic a aflat de bine, în înalta-i înțelepciune patriotică, să înlătore articolul 47 al legii cultelor, ce ne menia pierirea. Astfel crede dânsul și credem și noi, alături de el, ca s'a înlăturat dihononia între frați, și pacea s'a sălășluit iarăși în casele și familiile voastre.

2. În pastoraia I. Preasfințitului *Valeriu al Orășii* găsim, apropo, următoarele cuvinte: „Dușmanii bisericii noastre au zis că în voi nu este credință și nu au lipsă decât de un articol în legea cultelor și vor putea nimici întreaga noastră biserică. S'au înșelat, că voi ați protestat cu toată puterea contra acestei calomnii și v'ați arătat în mod demn — alipirea voastră de biserică Romei și credința voastră neclătită. Vă mulțumesc din toată inima pentru această frumoasă manifestare și Vă rog să fiți statornici în credința voastră până la capătul vieții“.

3. În sfârșit, în cuvântul de serbători al Preasfințitului *Iuliu al Gherlei* încă avem următoarea aluzie: „Sus să avem inimile... Sufletul nostru se simte atins de valul fericirii, care străbate lumea întreagă, pentru că simte, că biruința Domnului este și biruința noastră; pentru că știe că învierea Domnului este și învierea noastră“.

„Ea a ținut totdeauna cu o consecvență de fier la caracterul ei „universal“, „general“, după cum arată și numele ei“.

„Dar — cece poate că nu știu toți — nici biserica Răsăritului nu a fost, înainte de reformațiunea lui Luther, așa de „națională“, dupăcum ni s'ar părea astăzi. Caracterul ei general se afirmă în exclusivitatea limbilor sacre, singure admise pentru păstrarea „cuvântului“. Astfel biserica romano-catolică ținând la limba latină, ca singura ei limbă sacră generală, iar biserica Răsăritului admițând parte limba grecească, parte limba paleoslavă, ca singurele limbi sacre, în care se putea păstra și rosti cuvântul „sfintei Scripturi — nici una nici alta nu admitea traducerea Scripturii în alte limbi, considerând așa ceva ca o profanare a ei“.

Cel din urmă adăpost al literelor cirile în literatura noastră au rămas, până bine de curând, bisericile ortodoxe.

Dar chiar după reformațiune, prin veacul XVII, calvinismul s'a încuibat binișor printre Români ortodocși ardeleni (Valea Murășului, Valea Streiului, Țara Hațegului, pe la Caransebeș, Lugoj). Putem afirma, că în ultima analiză, numai unirea noastră cu Roma a pus capăt acestui curent pronunțat de calvinizare a Românilor.

În anul 1698 :

„Dositeu cu mila lui Dumnezeu patriarh sfintei și marei cetăți Ierusalimului și toată Palestina, împreună cu preasfințitul mitropolitul Ungrovlachiei kir Teodosie, și cu cei ce s'au aflat aici arhierii, ție sfințitului mitro-

Încă un motiv

Pentru care articolul referitor la schimbarea proprietății averilor bisericesti nu putea fi legiferat.

Dupăcum se știe, noua lege a cultelor a fost votată înainte de Paști atât din partea Senatului, cât și din partea Camerii. Până în momentul când scriem aceste șire ea n'a obținut însă și sancționarea Înaltei Regențe, și — dacă se poate crede svonorilor apărute în gazete — pare a nu fi eschis, ca, sub presiunea exercitată de ortodoxismul militant al Sibiului, promulgarea ei să se amâne, ... poate chiar „ad calendas graecas“.

Noi nu putem crede în această eventualitate, fiindcă ar constitui un precedent extrem de primejdios pentru viața de stat. Dar chiar să se întâmple ca legea dlui Lapedatu să nu poată fi promulgată, noi ca biserică n'am pierdut nimic, ci chiar din potrivă scăpăm de dispozițiile supărătoare ale legii, pe cari le arătasem în Nr. 14 al „Unirii“. Căci, e bine să se știe un lucru: Mitropolitul Sibiului și sateliții proselitismului său „neodihnit“ va putea opri eventual promulgarea legii, dar nu va putea obține în veci, ca absurditățile fostului articol 45, devenit 47, să mai poată fi cândva legiferate.

Nu mai avem nici o teamă din partea aceasta. Totuși, pentru a întări și mai mult convingerea cititorilor în dreptatea cauzei reprezentate de biserică noastră, dăm aici — după numărul dela 21 Martie c. al ziarul „Neamul Românesc“*) — argumentarea solidă a dlui avocat *Al. Georgescu*, care ajunge, pe alte căi, tot la concluzia, singur acceptabilă, preconizată de noi.

Iată argumentarea dlui Georgescu:

În art. 45, devenit 47, se prevede că cei cari au părăsit un cult, pot pretinde drepturi de orice natură în averea comunității de unde au plecat și, în acest scop, se vor adresa tribunalelor respective, rămânând ca, în ce privește terenurile și pădurile date după legea agrară, să se pronunțe ministerul cultelor și al domeniilor. Așa dar, acest text de lege, formulat de guvern și acceptat de comitetul delegaților dela Senat, în forma în care i-a fost remis de „Consiliul legislativ“, hotărăște că cei trecuți la alt cult, pot să-și valorifice drepturile lor asupra bunurilor comunității părăsite, cece însemnează, ca urmare logică a dispozițiilor din art. 45,

*) Articolul a apărut simultan și în numărul din aceeași zi a ziarului „Adevărul“.

„polit al ardealului, kir Athanasie, care acum te-ai chirotonit și ai fost trimis la eparchie, „aceste-ți poruncim :

„...5. Trebuie archieria ta, slujba bese- „reții, adevă Octoiul, mineele și alalte cărți, „ce se cântă duminecele și sărbătorile, și slujba de toate zilele, să te nevoești cu deadinsul să se citească toată pre limba slovinească sau elinească, iară nu rumânește sau într'alt chip“.)

Atanasie, cu ajutorul lui Dumnezeu, a deslegat însă în mod mai fericit „instrucțiunea“ primită dela kir Tesdosie, din care am reprodus punctul 5.

Cât privește evenimentele mai recente, dnii redactori dela „Lumina Satelor“ pot ceti colecția „Telegrafului Român“ de pe timpul alegerii și păstoririi lui Mangra, ca să observe cum „păstra biserica ortodoxă sufletul național al acestei țări“...

Un mănunchiu interesant de verbomanie grandilocventă mai putem combina din „Revi- sta Teologică“, din multele scrieri ale dlui *Cristescu* și ale altora. Acest mănunchiu, cu paralelismul corespunzător de fapte desmînțitoare, îl vom desfășura succesiv pentru edificarea cetitorilor noștri. Nu avem alt scop decât să contribuim la clarificarea adevărului. Progresul nostru nu poate fi real, dacă se întemeiază pe denaturarea adevărului, pe aroganță grandilocventă, pe afișarea sgomotoasă a minciunii și fanfaronadei.

*) *Cipariu, Acte și fragmente, pag. 240, 244.*

devenit 47, că proprietarii acestor bunuri sunt membri comunității și nu comunitatea însăși luată în înțelesul ei general. Dar art. 45, devenit 47, se referă atât la cultele nenumărate în art. 19 (cultul unit, catolic, calvin, evanghelic-luteran, unitarian, mozaic, mahomedan), cât și la confesiunea ortodoxă (art. 50) și cum, — după legea de unificare a bisericii ortodoxe — comunitatea ortodoxă este tot una cu parohia cultului unit, respectiv catolic, urmează că, după art. 45, devenit 47, enoriașii cari părăsesc o parohie a cultului unit ca să treacă într'o comunitate ortodoxă sau aiurea, pot reclama drepturi asupra averii acestei parohii, și invers, enoriașii cari trec dintr'o comunitate ortodoxă într'o parohie a cultului unit etc., pot ridica pretenții asupra bunurilor comunității ortodoxe.

Dispozițiunile art. 45, devenit 47, sunt inadmisibile în drept și detestabile în fapt.

a) *In drept:* o comunitate religioasă (o parohie), conform art. 9 devenit 11, constituie o persoană juridică de drept public. După întreaga doctrină, mai puțin art. 45 (47) al proiectului de lege în discuție, patrimoniul unei persoane juridice de drept public stă în proprietatea persoanelor fizice cari aparțin acestei persoane juridice. Astfel, cei cari își strămută domiciliul dintr'o comună în alta, dintr'un județ în altul și așa mai departe, cum și cei cari, rămânând pe loc, își schimbă supușenia, nu pot să ridice drepturi asupra averii acestor unități administrative, cari toate, conform legii pentru unificarea administrativă, sunt persoane juridice de drept public. Incetează printr'o împrejurare oarecare, existența unei persoane juridice de drept public, patrimoniul ei trece la stat ca bun vacant. Acestea sunt principii fundamentale de drept public. Lucrul se petrece la fel și cu comunitățile religioase cari, fiind persoane juridice de drept public, patrimoniul lor aparține în cel mai rău caz comunității (parohiei) în genere, iar nici de cum credincioșilor.

b) După dreptul canonic ortodox-catolic, însă, proprietarul bunurilor religioase este fiecare biserică, considerată ca parte a întregului cult, a întregii biserici, adică un fel de „peculium profectitium“ din dreptul roman, încât un bun al unei biserici, nu rămâne niciodată „res nullius“ ca să-l i-a statul, ci trece în proprietatea cultului. Concepția aceasta curat ortodoxă a subsistat întotdeauna în biserică noastră și ca dovadă, între altele, citez art. 49 din legea clerului din 1893 în care se spune: „Bisericile sunt persoane juridice“. Tot așa, legea unificării ortodoxe, propusă tot de actualul ministru, prin care biserica întreagă ortodoxă este recunoscută ca persoană morală de drept public.

Cuprinsul art. 45 (47) că comunitatea este subiectul bunurilor religioase, este de origină protestantă. Ideia s'a realizat în Prusia prin „Allgemeines Landesrecht“ și chiar aici s'a aplicat numai pe alocurea, deoarece în Prusia, ca și în tot restul Germaniei, trăiește încă doctrina clasică că proprietarul averii religioase este biserica, considerată ca parte a întregului cult.

c) *In fapt:* aplicațiunea art. 45 (47) constituie un izvor permanent de turburări și de desordine socială, realizată prin migrațiunile religioase ce se vor produce între diferitele comunități. Cineva, care a împlinit 18 ani, poate în 30 de zile să devină membru al unei comunități (art. 41—43) și, ca atare, conproprietarul averii la care n'a contribuit cu nimic, lucru absolut imoral; iar după câțva timp, părăsind împreună cu alții cultul în care a intrat, să ridice drepturi asupra patrimoniului comu-

nității, și pe cari odată câștigându-le, li rămân *personal*, legea nedispunând ceva în această privință.

Prin urmare, într-o lege care atinge biserica ortodoxă, se introduce concepția protestantă, care n'a prins nici în Germania, și anume că comunitatea este proprietatea bunurilor bisericești, motiv pentru care au început între frați certuri, cari vor duce la destrămarea sufletului românesc.

Ortodoxia sibiiană nu se ostoaie. Credincioasă amenințării sale, cuprinsă în declarația cunoscută făcută în Senat de mitropolitul Sibiului, că „episcopatul român ortodox... nu va înceta nici de acum înainte un singur moment de a lupta pentru triumful unei cauze superioare care este a noastră a tuturor, ca și (?) a guvernului român deopotrivă... și a încerca... de a repune biserica ortodoxă română în plenitudinea drepturilor sale“, ortodoxia sibiiană face în adevăr totul pentru ca legea votată de parlament totuși să nu ajungă a putea fi și aplicată.

Neisbutind să introducă în ea articolul monstruos al trecerii averilor bisericești, și să suprimă articolul referitor la posibilitatea unui concordat, întregă legea nu mai are pentru îndrumătorii ortodoxiei sibiene nici un sens, ba li-se pare chiar primejdioasă și, contând la calitatea de Inalt Regent a patriarhului Miron, speră să poată împiedeca sancționarea legii votate. Lucrând în acest sens, Sibiul și filialele sale dela Cluj și Oradea dovedesc încă odată, că toate insistențele depuse înainte vreme pentru aducerea acestei legi erau animate nu de interesele țării și ale neamului, ci singur și exclusiv de interesele proselitismului meschin, în serviciul căruia voiau să pună înșăși puterea statului.

Ca o dovadă a acestei afirmații servească și următoarele două declarații, cari nu puteau să ne scape:

Prima se găsește în numărul dela 1 Aprilie c. a oficiosului Preasfințitului Ciorogariu dela Oradea, unde se spune deschis și pe față, că: „noi nu vrem război religios, ci din contră ne-am ridicat glasul contra războiului religios, *chiamând pe frații uniți la restabilirea unității între voi, iar guvernul la respectarea tradițiilor țării de a se învâli (?) în haina sfântă a bisericii ortodoxe în decursul veacurilor (?)*. Nu ne îndoim, că acest glas va afla răsunet pretutindeni și ceea ce nu s'a putut înlăptui în haosul politic de astăzi (!), *se va înlăptui mâine, și iar vom fi o turmă și un păstor*“.

A doua declarația „neodihnită“ o găsim chiar în pastorală de Paști a mitropolitului dela Sibiul, *) care cu toată amărăciunea ce-o simte pentru că „legea cultelor s'a votat... împotriva îndreptățitelor noastre nădejdi“, spune — în legătură cu credința, la care își îndeamnă credincioșii —, că „pe cei fără de lege (guvernul?) îi va înghiți pământul, iar ea (credința) va rămânea în veci — pavăza neamului pe care ea (!) l-a dus la biruință națională. *Și tot ea va aduna sub aripile ei ocrotitoare și pe ceice s'au abătut din drumul drept al strămoșilor noștri*“.

Iar în fața acestor noi declarații de război, noi repetăm, în schimb, tot mai cu multă încredere în puterea noastră de viață: „Nu învie morții, e 'nzadar copile!“

*) În ultimul moment aflăm, că această pastorală, împreună cu vorbirea, totuși neafisată, dela Senat a I. Preasfințitului dela Sibiul s'a trimis și tuturor preoților provinciei noastre bisericești, cari — nu ne îndoim — vor ști ce să facă cu ele. N. R.

Știri mărunte

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică cu termenul de 10 Maiu, concurs la următoarele parohii: *Ceanul mic* (prot. Turda), *Giuluș* (prot. Ernot), *Răzoare-Velcheriu* (prot. Pogăceaua), *Stenea* (prot. Sibiu) *Gâmbuț* (prot. Mureș-Uioara), *Jacobeni-Sâniacobul de câmpie* (prot. Cojocna) și *Mănărade* (prot. Blaj).

O cruce pentru polul nordic. În curând va porni, sub conducerea lui *Humbert Nobile*, pe cheltuiala orașului Milano o nouă expediție italiană la polul nordic. Acestei expediții sf. Părinte al Romei Papa Pius al XI-lea i-a transpus la 31 Martie c. o cruce de stejar masiv, cuprinzând un frumos pergament al sf. Părinte, care spune că trimite această cruce „pentru consacarea polului globului pământesc“. La baza crucei e fixată o solidă bază metalică lungă de 40 cm. care va asigura, prin greutatea sa, stabilitatea poziției verticale în timpul căderii și fixarea în ghiață.

Locale. Luni, la Sângiorz, va predica în catedrală pâr. *Dr. Ioan Sâmpăleanu*, canonic, iar Dumineca viitoare, a Mironoștelor, pâr. *Gregoriu Pădurean*, profesor la liceul de băieți.

— În toată săptămâna sf. patimi și în zilele de Paști *serviciile divine din catedrală* s'au oficiat, ca de obicei, cu tot fastul cuvenit misterii profunde pe cari le închipuiau. Timpul peste tot a fost favorabil, contribuind de sigur și aceasta în mare măsură la afluența deosebit de numeroasă a credincioșilor noștri la aceste servicii divine, și în special la serviciile de Joi și Vineri seara, precum și la celea din ziua învierii. „Mormântul Domnului“ din Vinerea mare a fost îngrijit și de astădată din partea membrilor reuniunii de femei, sub conducerea pricepută a dnei Livia Domșa, iar paza „mormântului“ au ținut-o tot pompierii orașului. Mai amintim apoi, cu recunoștință, contribuția dată, la fastul serviciilor din ziua învierii, din partea primăriei locale, prin organizarea așanumitelor „treasuri“.

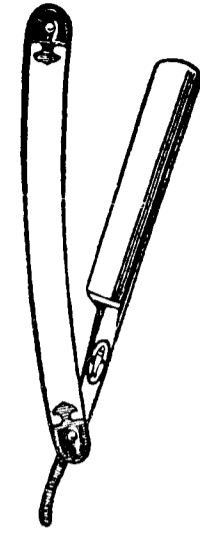
— Miercurea trecută s'a ținut *adunarea generală a băncii „Patria“* din localitate, al cărei bilanț s'a publicat în numărul 13 al „Unirii“. Acesta a trebuit să înregistreze pierderi însemnate, de pe urma cărora acționarii s'au ales cu un dividend de abia 50 Lei, față de 85 ai anului trecut. Cu toate acestea Consiliul a reușit să împiedece o încercare de a fi primenit, însușindu-și toată răspunderea pentru urmările ce poate să aibă o continuitate în direcția pe care a apucat.

Serbări în onoarea pictorului Dürer. În marea sală istorică a primăriei din Nürnbergul Germaniei a avut loc la 11 Aprilie c. comemorarea solemnă a 400 ani dela moartea marelui pictor german Albrecht Dürer. Au fost de față ministrul de interne al Reichului, miniștri de culte ai tuturor provinciilor federale, reprezentanții guvernului austriac, italian, ungar și francez și foarte numeroși prieteni ai artei din toate țările civilizate. Punctul culminant al serbărilor, inaugurate de primarul din Nürnberg, a fost discursul festiv al profesorului Woelflin, dela universitatea din Zürich, care a subliniat, în aprobarea tuturor, importanța deosebită ce revine lui Dürer în istoria artelor. — Seara a avut loc o retragere cu torțe.

† **Pâr. Arifton Migia**, protopop la Cugir (eparhia Lugojului) s'a stins la 18 Martie c. într-o casă de sănătate din Oradea. Moare la vrâsta de abia 46 ani, având 20 ani de preoție, pe care a slujit-o — cât a fost sănătos — cu tot devotamentul inimei sale. — Fie-i partea cu dreptii!

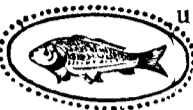
Mărfuri de oțel Solingen

Tacâmuri, briciuri de ras, bricege, foarfece etc. de prima calitate oțel și lucrare, expediate cu prețurile originale ale fabricii.

M. MEIXNER
CLUJ, Str. Samuel Micu

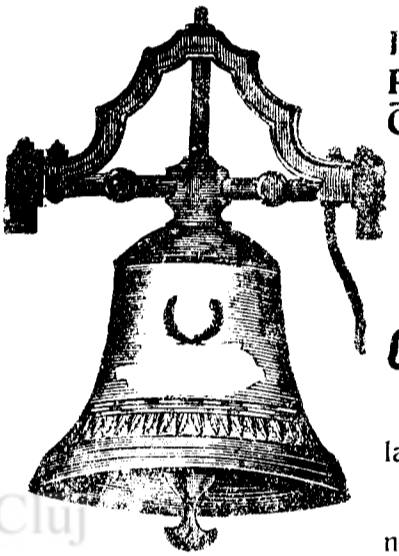
Cataloge se trimit, la cerere, gratis și franco.

Recomandăm armatoarele comenzi de probă:

- 1 briciu de ras Solingen, ascuțit cel mai fin Lei 13
- 1 briceag elegant pentru dâni, cu 2 cuțite, cu toc de sidf Lei 11
- 1 foarfecă fină nichelată, lungă de 15 cm. Lei 9

Toată garnitura se trimite franco

In atențiunea Parohiilor și Curatoratelor bisericești

Comandați CLOPOTE de prima calitate

la cel mai mare depozit românesc din Ardeal

ALEXANDRU ANCA

CLUJ, Str. Regina Maria 43.

Tot aici: Ornate bisericești, prapori, haine și recvizite bisericești, precum cărți preoțești și rugăciuni, teatre populare și școlare, monoloage, dialoge, etc.

Cereți prețuri detaliate!

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericești. Vesminte din cele mai bune stoffe.

Prapori de mătăsă din Damasc. Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potir, cădelnițe, picside, epitrafire.

Fabrica de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit dela 10—500 kg.

Prețurile cele mai solide.

Vasile Hoza

Sibiu, Piața Prințul Carol Nr 6

(97) 38-12